

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

БЕРЕЗНЯК В.С., кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.13 : 341.45

СТАТТЯ 3 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД 1950 РОКУ В КОНТЕКСТІ ЕКСТРАДИЦІЇ

Розглянуто питання, які стосуються невидачі особи у випадку, коли вона може бути піддана катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Ключові слова: екстрадиція, стаття 3 Конвенції 1950 року, невидача, катування, жорстоке поводження.

Рассмотрены вопросы, касающиеся невыдачи лица в случае, если оно может быть подвергнуто истязанию или нечеловеческому или унижающему достоинство обращению или наказанию.

Ключевые слова: экстрадиция, статья 3 Конвенции 1950 г., невыдача, истязание, жестокое обращение.

The questions touching non-extradition of person in case if it can be exposed to torture or inhumane or humiliating dignity appeal or punishment are examined in this article.

Keywords: extradition, the Article 3 of Conventions 1950 years, non-extradition, torture, legal cruelty.

Існуюча система кримінальної юстиції не відповідає повною мірою новим суспільним відносинам, що склалися в Україні, і не забезпечує належного стану правопорядку, ефективного захисту осіб, суспільства та держави від небезпечних посягань на соціальні цінності, права і законні інтереси [1, с. 21]. Наріжним каменем правосуддя у правовій державі, безумовно, є принцип верховенства права та забезпечення прав і свобод людини. Демократизм будь-якої держави визначається її ставленням до прав і свобод людини і громадянина [2, с. 13]. Забезпечення прав і законних інтересів особи у кримінальному судочинстві в першу чергу зумовлюється реалізацією в правозастосовній практиці положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3, с. 85].

Принцип забезпечення захисту прав і свобод людини означає здійснення процесуальної діяльності в такому порядку, формі й режимі, за яких втручання в гарантовані законом такі права і свободи зовсім не мало б місця або здійснювалося б лише як виняток у передбаченому законом порядку і тільки за умов крайньої необхідності, коли іншими засобами вирішити завдання правосуддя неможливо [4, с. 89-90]. Особливе значення має законодавче закріплення процесуальних гарантій захисту прав та свобод особи під час екстрадиції. Так, 76,5 % опитаних працівників органів внутрішніх справ та прокуратури підтримали необхідність такого законодавчого закріплення [5, с. 107].

У Рекомендаціях парламентських слухань «Про стан правосуддя в Україні», схвалених Постановою Верховної Ради України № 1245 від 27.06.2007 р., слушно зазначається, що здійснювані впродовж останніх років заходи щодо реформування судової системи не забезпечили безумовного дотримання принципу верховенства права, надійного захисту прав і свобод людини та громадянина. Права і свободи людини мають бути надійно захищені [6, с. 140]. Як стверджує академік О.М. Бандурка, основною метою міжнародного співробітництва в питаннях боротьби зі злочинністю є захист прав і свобод людини [7, с. 78].

При застосуванні екстрадиції, безумовно, виникають проблеми забезпечення прав і свобод людини, але ці проблеми наразі не отримали всебічного дослідження.

Деякі питання захисту прав і свобод осіб під час екстрадиції досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені О.І. Бойцов, О.І. Виноградова, В.М. Волженкіна, Т.С. Гавриш, А.Г. Маланюк,

О.В. Марченко, А.Б. Мезяєв, Ю.В. Мінкова, Н.А. Сафаров, М.П. Свистуленко, А.К. Строганова, В.М. Тертишник та інші.

Метою даної статті є розгляд питань, які стосуються захисту прав і свобод осіб під час екстрадиції.

В Україні під час здійснення екстрадиції виникають питання, пов'язані із захистом прав людини. У тому числі заслуговують на увагу вимоги, які висувуються тій чи іншій державі у разі екстрадиції особи.

У науковій літературі зазначається, що нові екстрадиційні договори та додаткові протоколи до чинних договорів беруть до уваги фактор прав людини (на життя, здоров'я, свободу, повагу до гідності, свободу світогляду і віросповідання), які передбачені, зокрема, Конституцією України та низкою міжнародних договорів, що регулюють екстрадицію таким чином, щоб суди та органи виконавчої влади водночас враховували як права особи, яка видається, так і інтереси кримінального переслідування.

У зв'язку з цим в міжнародних законодавчих актах існує право відмови у видачі особи за умов можливого винесення смертних вироків, піддання особи катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Заборона катувань, насильства над людиною знаходить своє відображення в Загальній декларації прав людини 1948 р., Декларації ООН про захист всіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1975 р., Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. (далі – Конвенція 1984 р.), Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – Конвенція 1950 р.) та в інших міжнародних актах про захист прав людини.

Стаття 3 Конвенції 1950 р. вказує, що нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Крім того, Конвенція 1984 р. зазначає, що жодна держава не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі, якщо є серйозні підстави вважати, що цій особі там може загрозувати застосування катувань. Для визначення наявності таких підстав компетентні владні органи беруть до уваги всі обставини, що стосуються справи, включаючи, у відповідних випадках, існування в даній державі постійної практики грубих і масових порушень прав людини (ст. 3).

У Керівній записці з екстрадиції й міжнародного захисту прав біженців Управління верховного комісара ООН у справах біженців від 2008 р. також вказано, що у випадку коли екстрадицію біженця або шукача притулку запитує інша держава, крім держави походження, то запитувана держава повинна проаналізувати, чи не піддається розшукувана особа після видачі ризику переслідування, катувань або іншої неоправної шкоди (п. 69) [8].

Також у Типовому договорі про видачу 1990 р. зазначено, що в екстрадиції може бути відмовлено, якщо особа, стосовно якої надходить прохання про екстрадицію, була або буде піддана в запитуваній державі катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню або якщо ця особа в процесі кримінального розгляду не володіла або не володітиме правом на мінімальні гарантії у процесі кримінального розгляду, передбачені ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (імперативна підстава відмови у видачі особи).

На відміну від Типового договору про видачу, в інших спеціальних міжнародних договорах про екстрадицію взагалі відсутні положення щодо невидачі особи державі, якщо є серйозні підстави вважати, що цю особу може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Таку підставу невидачі непередбачено і в розділі 9 «Видача особи екстрадиція» КПК України, хоча у ч. 2 ст. 28 Конституції України зазначено, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Водночас у світовій практиці існує багато прикладів жорстокого і нелюдського поводження з людиною, застосування щодо неї тортур, катувань з метою отримання певних свідчень, фальсифікації доказів у кримінальній справі, помсти за діяння, у вчиненні якого вона підозрюється, або створення нестерпних умов відбування покарання, що є неприпустимим у сучасному демократичному суспільстві. Зокрема, у справі «Сельмуні проти Франції» Європейський Суд встановив факти нанесення Ахмеду Сельмуні, який підозрювався в торгівлі наркотиками, значної кількості ударів, при-

пустивши, що удари такої сили, навіть якщо вони не залишають видимих слідів, заподіюють значний біль, незалежно від стану здоров'я потерпілого [9, с. 762-763].

У доповідях про практику дотримання прав людини в окремих країнах, опублікованих 25.02.2000 р. Державним департаментом США, зазначається, що у світі ще існують жорстокі і такі, що принижують людську гідність, покарання. Наприклад, в Ісламській Республіці Іран призначається покарання у виді побиття батогами, закидання камінням або відрубання руки за здійснення крадіжки; відомі так звані шаріатські покарання, наприклад, справа «Джабарі проти Туреччини», у якій відмовлено в екстрадиції заявниці за обвинуваченням у перелюбстві, за яке іранським законодавством передбачено таке покарання, як закидання камінням до смерті або побиття батогами [9, с. 692].

Але повернемося до ст. 3 Конвенції 1984 р., де вказано, що для визначення наявності підстав вважати, що в державі, яка звернулася з запитом про екстрадицію, особі може загрожувати застосування катувань, компетентні органи беруть до уваги всі обставини, що стосуються справи, включаючи, у відповідних випадках, існування в даній державі постійної практики грубих і масових порушень прав людини.

У такому разі виникають питання застосування вказаного положення на практиці та обставин, що досліджуються компетентними органами, що вказують на застосування катувань або на існування в державі постійної практики грубих і масових порушень прав людини.

Так, у справі «Кабулов проти України» (Страсбург, 19.11.2009 р.) Європейський суд з прав людини визнав наявність систематичного застосування катувань та відсутність незалежної судової системи у Казахстані, у зв'язку з чим відмовив українській владі в екстрадиції Аміра Кабулова на батьківщину.

У своєму Рішенні Європейський Суд, крім доводів сторін, послався також на матеріали різних міжнародних і національних правозахисних організацій, Державного департаменту США й Гельсінської Федерації з прав людини, яка виступила в процесі як третя сторона.

У ході розгляду були вивчені такі матеріали: 1) короткі зауваження «Міжнародної амністії» для Комітету ООН проти катувань (листопад 2008 р.); Доповідь Спеціального доповідача Комісії з прав людини з питань про незалежність суддів і адвокатів Леандро Деспуї (січень 2005 р.); Доповідь Міжнародної Гельсінської Федерації з прав людини від 11.09.2006 р.; Доповідь Міжнародної служби з прав людини в Казахстані (квітень-травень 2001 р.); витяг з аналізу Бюро ОБСЄ щодо демократичних інститутів і прав людини з питання про смертну кару (через розстріл) у Республіці Казахстан від 20.11.2004 р.; Доповідь Державного департаменту США щодо країн з дотримання прав людини – 2004, видана Бюро з питань демократії, прав людини й праці від 28.02.2005 р.; Доповідь Державного департаменту США щодо країн з дотримання прав людини-2006, видана Бюро з питань демократії, прав людини й праці від 6.03.2007 р.; Доповідь Державного департаменту США щодо країн з дотримання прав людини – 2007, видана Бюро з питань демократії, прав людини й праці від 11.03.2008 р.

Згідно з цими матеріалами, існує безліч достовірних повідомлень про катування, жорстоке поводження із затриманими, побиття і застосування сили щодо підозрюваних у злочинах з боку працівників правоохоронних органів Казахстану з метою одержання свідчень, погані умови утримання у в'язницях, переповненість в'язниць, погане харчування й відсутність медичної допомоги. Суд не взяв під сумнів надійність цих доповідей. Крім того, держава-відповідач не надала яких-небудь доказів, інформації з надійних джерел або відповідних доповідей, здатних спростувати твердження, що містяться у вищезгаданих доповідях [10].

У справі «Сааді проти Італії»^{*} Європейський Суд відмовив італійській владі у висиланні Сааді до Тунісу на підставі порушення ст. 3 Конвенції. Європейський Суд взяв до уваги доповіді «Міжнародної амністії» та «Хьюман райтс уотч» щодо тривожної ситуації в Тунісі, підкрі-

^{*} Див. також справи «Чахал проти Об'єднаного Королівства» (1996 р.); «Маматкулов і Аскарров проти Туреччини» (2005 р.); «Серінг проти Об'єднаного Королівства» (1989 р.); «Вілвараджа і інші проти Об'єднаного Королівства» (1991 р.); «Н.Л.Р. проти Франції» (1997 р.); «Кудла проти Польщі» (2000 р.); «Альбер і Ле Конт проти Бельгії» (1983 р.); «Дугоз проти Греції» (2001 р.); «Муслим проти Турції» (2005 р.); «Саїд проти Нідерландів» (2005 р.); «Аль-Моайад проти Німеччини» (2007 р.); «Фатган Катані і інші проти Німеччини» (2001 р.); «Колесник проти Російської Федерації» (2010 р.).

плени доповіддю держдепартаменту США. У цих доповідях згадуються численні й систематичні випадки катувань, зафіксовані методи, які, як повідомляється, часто застосовуються до осіб у поліцейських дільницях, а саме: підвішування до стелі, погрози згвалтування, використання електроструму, занурення голови у воду, побиття й припикання сигаретою. Є відомості про систематичне використання отриманих під тиском свідчень, а також що дані про катування й жорстоке поводження не розслідувалися компетентними туніськими органами [11].

Також у правозахисних джерелах наголошується на необхідності вивчення публікацій преси, особливо для одержання найбільш свіжих відомостей, які ще не відображені у великих періодичних доповідях правозахисних організацій [12, с. 11].

Оцінюючи докази, на підставі яких ухвалювалося рішення про те, чи мало місце порушення ст. 3 Конвенції 1950 р., Європейський Суд застосовує стандарт доведення «поза всяким розумним сумнівом», але додає, що таке доказування може впливати із сукупності досить чітких, ясних і послідовних висновків або аналогічних неспростованих презумпцій фактів. У цьому контексті слід розглядати поведінку сторін при одержанні доказів. Крім того, Суд вивчає питання у світлі всіх наданих йому матеріалів, або за потреби, матеріалів, отриманих *propter motu*, тобто за своєю ініціативою (справа «Гарабаєв проти Російської Федерації»). Якщо джерела, доступні Суду, містять опис загальної ситуації, конкретні твердження заявника в конкретній справі вимагають підкріплення іншими доказами (справа «Маматкулов і Аскарів проти Туреччини»). У справах, які стосуються екстрадиції іноземців, Суд також має право порівнювати матеріали, надані владою, з матеріалами, отриманими з надійних та об'єктивних джерел (справа «Салах Шейх проти Нідерландів» і «Сааді проти Італії») [12, с. 10].

Підсумовуючи, можна зазначити, що, по-перше, Суд має визначити наявність серйозних підстав вважати, що у разі екстрадиції особа може бути піддана катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

По-друге, Суд має оцінити докази, на підставі котрих ухвалить рішення щодо порушень ст. 3 Конвенції 1950 р. У даному випадку Суд встановлює, чи може бути дійсним ризик жорстокого поводження у разі екстрадиції і чи було цей ризик оцінено компетентними органами до ухвалення рішення про екстрадицію з посиланням на факти, які були або мали бути відомі в момент екстрадиції.

Відповідно до ст. 465 КПК України екстрадиційна перевірка обставин, що можуть перешкоджати видачі особи, проводиться Генеральною прокуратурою України або за її дорученням (зверненням) прокуратурою області. Однак норма вказаної статті не передбачає необхідності з'ясування компетентним органом обставин щодо можливої загрози порушення прав особи в державі, яка звернулася із запитом про екстрадицію, та здійснення належної оцінки дійсного ризику того, що особа може бути піддана катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Як зазначає І. Кушнір, екстрадиція сама по собі не становить порушення статті 3, порушення може мати місце лише тоді, коли особу висилають до держави, де є реальна загроза порушення її прав, передбачених цією статтею [13, с. 37]. У той же час А.Б. Мезяєв говорить про необхідність закріплення в законі умови вивчення загальної ситуації в державі, що запитує екстрадицію, з метою забезпечення гарантії невиконання смертної кари, складання відомством іноземних справ списків держав, гарантіям котрих не можна довіряти, та передання таких списків органам прокуратури [14, с. 86].

Російський вчений Н.А. Сафаров також вказує на необхідність уважного розгляду та вивчення всіх обставин, які вказують на можливе порушення прав особи [15, с. 122].

У даному разі вивчення ситуації обмежується тільки недопущенням виконання смертної кари і незрозуміло, яка саме ситуація має вивчатися.

Тому, на нашу думку, при екстрадиційній перевірці обставин, що можуть перешкоджати видачі особи, необхідно вивчити такі більш конкретні обставини: 1) яка держава направила запит про екстрадицію особи; 2) чи існують в державі жорстокі, нелюдські або інші покарання, що принижують честь, гідність особи, а також інші порушення прав і свобод громадян, постійна практика грубих і масових порушень прав людини; 3) чи діють на території цієї держави міжнародні правозахисні організації; 4) чи приєдналася держава до Загальної декларації прав людини 1948 р., Декларації ООН про захист всіх осіб від катувань і інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1975 р., Конвенції

проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання 1984 року, Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародних актів, які стосуються захисту прав людини; 5) чи існують між державами укладені багатосторонні або двосторонні міжнародні договори про екстрадицію; 6) особливості світової практики співпраці з цією державою; 7) чи згадано цю державу в доповідях міжнародних правозахисних організацій та інших матеріалів (практика Європейського суду з прав людини).

Вивчення вказаних обставин допоможе правильно вирішити питання щодо екстрадиції особи, а так само не допустити застосування стосовно неї катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поведінки або покарання.

Крім того, як одну з необхідних умов екстрадиції особи необхідно нормативно закріпити надання гарантії державою, якій вона видається, що всі права особи, передбачені Конвенцією 1950 року, протоколами до неї та іншими міжнародними документами, будуть дотримуватися, а так само встановлення спеціального контролю за дотриманням передбачених прав. Наприклад, встановлення спеціальної норми, за якою держава, яка видала особу, має право затребувати від держави, якій ця особа була передана, відповідних письмових документів про дотримання стосовно виданої особи її прав.

До того ж необхідним є встановлення можливості перевірки дотримання вказаних умов, включаючи можливість бесіди з особою представників держави, яка її видала (представники посольства або консульства). Наприклад, у справі «Гарабаєв проти Російської Федерації» заявник стверджував, що, видавши його в Туркменістан, влада Російської Федерації порушила ст. 3 Конвенції 1950 р. Він стверджував, що влада не взяла до уваги інформацію, яка вказувала на дійсний ризик застосування катувань і політичного переслідування. Небезпека піддатися жорсткому поведінку стала реальністю в Туркменістані, де заявника били й утримували під вартою в нелюдських умовах. У ході вивчення питання про те, чи була ця інформація оцінена належним чином компетентним органом до видачі, Європейський Суд не побачив у даній справі жодних доказів, які дозволили б позитивно відповісти на це питання. Наприклад, не були затребувані гарантії захисту заявника від поведінки, що суперечить ст. 3 Конвенції 1950 р., запитано або отримано жодних медичних висновків або відвідувань незалежних експертів. Включаючи й інші доводи, Суд дійшов висновку, що видача була здійснена без належної оцінки загрози піддатися жорсткому поведінку [16].

Якщо факт жорсткого і нелюдського поведінки або застосування катувань зафіксовано, то необхідна правова норма, за якої в такому випадку держава, яка видала особу, має право затребувати її повернення назад. Як міжнародний вплив на державу, де зафіксовано неодноразові випадки жорсткого і нелюдського поведінки або застосування катувань, необхідно ввести так званий міжнародний мораторій, за якого будь-яка держава відмовляє в екстрадиції вказаних державі.

Отже, чинні міжнародні та вітчизняні законодавчі акти не містять положень, які стосуються невидачі особи у випадку, коли вона може бути піддана катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поведінку або покаранню. Також відсутня норма, яка б зобов'язувала компетентний орган перевіряти всі обставини, що стосуються порушень ст. 3 Конвенції 1950 р. та 1984 р.

Відтак, вбачається необхідним доповнити ст. 466 «Відмова у видачі особи (екстрадиції)» чинного КПК України такою нормою: «У видачі може бути відмовлено, якщо особа, стосовно якої надходить запит про екстрадицію, була або буде піддана в іноземній державі катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поведінку або покаранню і держава не надала достатніх гарантій захисту особи від поведінки, що суперечить ст. 3 Конвенції 1950 р.».

Крім того, у ст. 465 «Проведення екстрадиційної перевірки» слід передбачити таку норму: «У ході екстрадиційної перевірки центральним органом або за його дорученням (зверненням) прокуратурою області також з'ясовуються обставини щодо можливої загрози порушення прав особи в іноземній державі та здійснюється належна оцінка дійсного ризику того, що особа може бути піддана катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поведінку або покаранню».

Список використаної літератури:

1. Концепція реформування кримінальної юстиції України: схвалена Указом Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 27. – С. 21-29.
2. Шемшученко Ю.С. Конституція України і права людини // Право України. – 2001. – № 8. – С. 13-15.
3. Капліна О., Маринів В. Правові стандарти Європейського суду з прав людини // Вісник прокуратури. – 2007. – № 8. – с. 65-70.
4. Тертишник В.М. Кримінально-процесуальне право України: Підруч. – 5-те вид., доп. і перероб. – К., 2007.
5. Березняк В.С., Тертишник В.М. Екстрадиція як інститут кримінально-процесуального права України: Монограф. – Дніпропетровськ, 2010.
6. Варфоломєєва Т.В. Процесуальні, криміналістичні та етичні аспекти захисту // Вісник Академії правових наук України. – 2002. – № 3. – С. 140-151.
7. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: Підруч. – Харків, 2002.
8. Руководящая записка по экстрадиции и международной защите беженцев. – Управление верховного комиссара ООН по делам беженцев, Женева, апрель 2008 г. – 41 с.
9. Бойцов А.И. Выдача преступников. – СПб., 2004.
10. Справа «Кабулов проти України», Страсбург, П'ята Секція (заява № 410115/04), 19 листопада 2009 р.
11. Справа «Сааді проти Італії», Страсбург, Велика Палата (заява № 37201/06), 28 лютого 2008 р.
12. Рябинина Е.З. Защита по делам об экстрадиции: Практ. пособ. – М., 2011.
13. Кушнір І. Екстрадиція у світлі Конвенції про захист прав і основоположних свобод // Юридичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 37-39.
14. Мезяев А.Б. Международные договоры об экстрадиции и проблема смертной казни // Государство и право. – 2003. – № 3. – С. 79-87.
15. Сафаров Н.А. Европейская конвенция об экстрадиции: комментарий к статье 11 «Смертная казнь» // Уголовное право. – 2003. – № 3. – С. 120-122.
16. Дело «Гарабаев против Российской Федерации», Страсбург, Первая секция (заявление № 38411/02), 7 июня 2007 г. // Европейская конвенция о защите прав человека: право и практика [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.echr.ru/index.asp>.

Надійшла до редакції 08.09.2011

ЛОСКУТОВ Т.О., кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.1

МЕЖІ ПРЕДМЕТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Досліджено предмет правового регулювання у кримінальному процесі. Обґрунтовано, що межами предмета правового регулювання у кримінальному процесі є межі відносин, що зумовлені двома суспільними потребами: 1) притягнення винної особи до кримінальної відповідальності або звільнення невинної особи від такої відповідальності; 2) забезпечення прав і законних інтересів людини під час кримінального провадження.

Ключові слова: межі предмета правового регулювання; кримінально-процесуальні відносини; кримінально-процесуальна діяльність; права та законні інтереси.

Исследован предмет правового регулирования в уголовном процессе. Обосновано, что пределами предмета правового регулирования в уголовном процессе являются пределы отношений, что обусловлены двумя общественными потребностями: 1) привлечение виновного лица к уголовной ответственности или освобождение невиновного лица от такой ответственности; 2) обеспечение прав и законных интересов человека в ходе уголовного производства.

Ключевые слова: пределы предмета правового регулирования; уголовно-процесуальные отношения; уголовно-процесуальная деятельность; права и законные интересы.

In the article the subject of legal regulation in the criminal process. It is proved that the subject of legal regulation in the criminal process are the boundaries of relations that are due to two public needs: 1) attraction of guilty persons to criminal responsibility or the release of an innocent person from this responsibility; 2) ensuring the rights and lawful interests of a person in the course of criminal proceedings.

Keywords: the bounds of the subject of legal regulation; the criminal-procedural relations; the criminal procedure activities; the rights and legitimate interests.

